

Outi Alanko-Kahiluoto vihr

Kirjallinen kysymys arpajaislain uudistuksen toisen vaiheen käynnistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Kotimaiset rahapeliyhteisöt (RAY, Fintoto, Veikkaus) yhdistyivät uudeksi Veikkaukseksi vuoden 2017 alussa. Lainsäädäntömuutoksia tämän mahdollistamiseksi valmisteltiin tiukalla aikataululla. Arpajaislain uudistushankkeen ensimmäisessä vaiheessa ei ollut aikataulusyistä mahdollista valmistella juuri muuta sääntelyä kuin uuden rahapeliyhtiön perustamiseksi tarvittavat välttämättömät säännökset. Uudistuksen ja koko rahapelipolitiikan tavoitteeksi asetettu haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostaminen jäi esityksessä liian vähälle huomiolle.

Noin kolme prosenttia suomalaisista (124 000 henkilöä) kärsii ongelmallisesta rahapelaamisesta, johon liittyy sosiaalisia, taloudellisia ja terveydellisiä ongelmia. Pelaamisesta aiheutuvat haitat koskettavat suoraan tai välillisesti ainakin 700 000:ta suomalaista. Vuosina 2011—2015 riskipeelaajien osuus kasvoi lisäksi 13 prosentista 15 prosenttiin. Rahapelikulutus on voimakkaasti voinut siten, että viisi prosenttia rahapelien pelaajista käyttää puolet peleihin kuluvasta rahasta. Hyvätuloiset käyttävät rahapeleihin enemmän euroja, mutta tuloihin suhteutettuna pienituloiset käyttävät rahapeleihin suurituloisia enemmän. Merkittävä osuus rahapelien tuotoista tulee ihmisiltä, joiden elämään on muutenkin kasautunut ongelmia tai joilla on rahapeliongelma. Suomalaisen rahapelipolitiikan tavoite, haittojen ehkäisy ja vähentäminen, tarvitsee konkreettisia toimenpiteitä. Nämä voidaan määritellä arpajaislain toisessa vaiheessa.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antoi keuhällä 2017 Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselle tehtäväksi laatia asiantuntijayhteistyönä suunnitelman rahapelihaittojen ehkäisyn ja korjaavan työn järjestämiseksi Suomessa. Työ liittyy tulevaan arpajaislain muutostyön 2. vaiheeseen ja erityisesti selvitystarpeeseen siitä, miten lainsäädäntöä tulisi muuttaa haittojen ehkäisyn osalta. Asiantuntijaryhmän esitys Suunnitelma rahapelihaittojen ehkäisyn ja korjaavan työn järjestämiseksi Suomessa (STM:n raportteja 2017/42) julkaistiin 8.11.2017.

Työryhmän pääviesti päättäjille on, että rahapelihaittojen torjumista on tehostettava vuonna 2017 voimaan tulleen arpajaislain uudistuksen toisessa vaiheessa. Työryhmän mukaan nykyinen arpajaislain 52 § ei edellytä uudelleen muotoilua, mikäli pykälän toimeenpano mm. perustuu kansalliseen ohjelmaan, mahdollistaa pitkäjänteisen ja laajapohjaisen kehittämistyön sekä takaa haittoja ehkäisevälle ja vähentävälle työlle riittävät resurssit. Haittoja ehkäisevän ja vähentävän työn riittävä resursointi on välttämätöntä. Muussa tapauksessa 52 § on muutettava siten, että se mahdollistaa rahapelihaittojen ehkäisyn ja hoidon rahoittamisen nykyistä laajemmin.

Kirjallinen kysymys KK 508/2017 vp

Rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta arpajaislaille on sen uudistamisen toisessa vaiheessa ainakin seuraavia muutostarpeita:

- Pelaajien pakollista tunnistautumista edellytetään vähintäänkin kaikkien erityisen pelihaittojen riskin sisältävien pelien osalta. Tämä ratkaisisi myös näiden pelien ikärajavalvontaan liittyvät haasteet.
- Arpajaislaissa tulee varmistaa peliyhtiölle kertyvän pelikäyttäytymistä koskevan datan käyttö haittojen seurantaan, tutkimusta ja rahapeliä haitallisuuden arviointia varten. Lisäksi laissa tulee mahdollistaa datan käyttäminen haittojen ehkäisy- ja vähentämistyön tueksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö antoi lisäksi keväällä 2017 Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) rahapeli- ja päihdeasiantuntijoista muodostetulle työryhmälle toimeksiannon selvittää tutkimusnäytön valossa vaikuttavimpia rahapelihaittojen ehkäisytoimia sekä niiden soveltuvuutta Suomeen. Työryhmän selvitys Sääntelyyn perustuvat rahapelihaittojen ehkäisytoimet ja niiden soveltuvuus Suomen rahapelijärjestelmään julkaistiin 1.6.2017.

Työryhmä esittää tutkimusnäytön ja asiantuntijatiedon pohjalta kuutta vaikuttavaksi katsomaansa sääntelytoimenpidettä rahapelihaittojen ehkäisemiseksi Suomessa. Esitettävät toimenpiteet ovat seuraavat.

Saatavuuteen vaikuttavat toimet:

- rahapelejä tarjoavien toimipisteiden maantieteellisen keskittymisen ja sijaintipaikkojen rajoittaminen
- pelipisteiden määrän rajoittaminen (erityisesti rahapeliautomaattien osalta)
- pelaamisen rajoittaminen anniskelupaikoissa

Haittojen minimointiin vaikuttavat toimet:

- pakollinen pelaajan tunnistautuminen
- pakolliset pelaajan itse asettamat rajat pelikulutukselle
- pelaajan itselleen hakema pelikielto

Myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunto arpajaislain uudistamisen ensimmäiseen vaiheeseen korostaa rahapelihaittojen ehkäisyä: "Valiokunta pitää tärkeänä, että arpajaislakihankkeen toinen vaihe käynnistetään ripeästi ja että siinä arvioidaan huolellisesti rahapelihaittojen ehkäisyn ja korjaavan työn valtakunnallisten rakenteiden uudistamistarpeet." Olisi tärkeätä, että uudistuksen toinen vaihe käynnistettäisiin pikaisesti, koska seuraavat eduskuntavaalit pidetään jo 14.4.2019.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Milloin käynnistyy arpajaislain uudistamisen toinen vaihe?

Helsingissä 14.11.2017

Outi Alanko-Kahiluoto vihr